

De diesellocomotief reeks 55 (type 205)

Nummering: 205.001 tot 205.042. Hernummerd naar 5501 tot 5542 in 1971

Ontwerper: NMBS

Bouwjaar: 1961-1962

Aantal: 42

Constructeur: NV La Brugeoise & Nivelles uit Nijvel en Ateliers de Constructions Électriques uit Charleroi

Uit dienst genomen: de meeste in 2009 (5 nog in dienst en 3 nog bewaard)

Vermogen: 1360 kW

Gewicht, rijklaar: 110 ton

Maximalsnelheid: 120 km/u

In het kort: Reeks 55 (type 205) vormt de tweede generatie diesellocomotieven bij NMBS. Deze reeks werd voornamelijk ingezet op de lijnen ten zuiden van de as Samber-Maas, in het zuiden en oosten van België.

Diesellocomotief 205.005 (Ref. K00163)

Het begin van de dieseltractie in België

Aan het begin van de jaren 1950 besluit NMBS zo snel mogelijk komaf te maken met de stoomtractie. Terwijl er enerzijds volop geëlektrificeerd wordt, koopt NMBS ook massaal baandiesellocomotieven aan, die van 1954 tot 1966 geleidelijk in dienst worden gesteld.

In eerste instantie gaat het om 95 diesellocomotieven van het type 201, 202, 203 en 204, de latere reeksen 59, 52, 53 en 54.

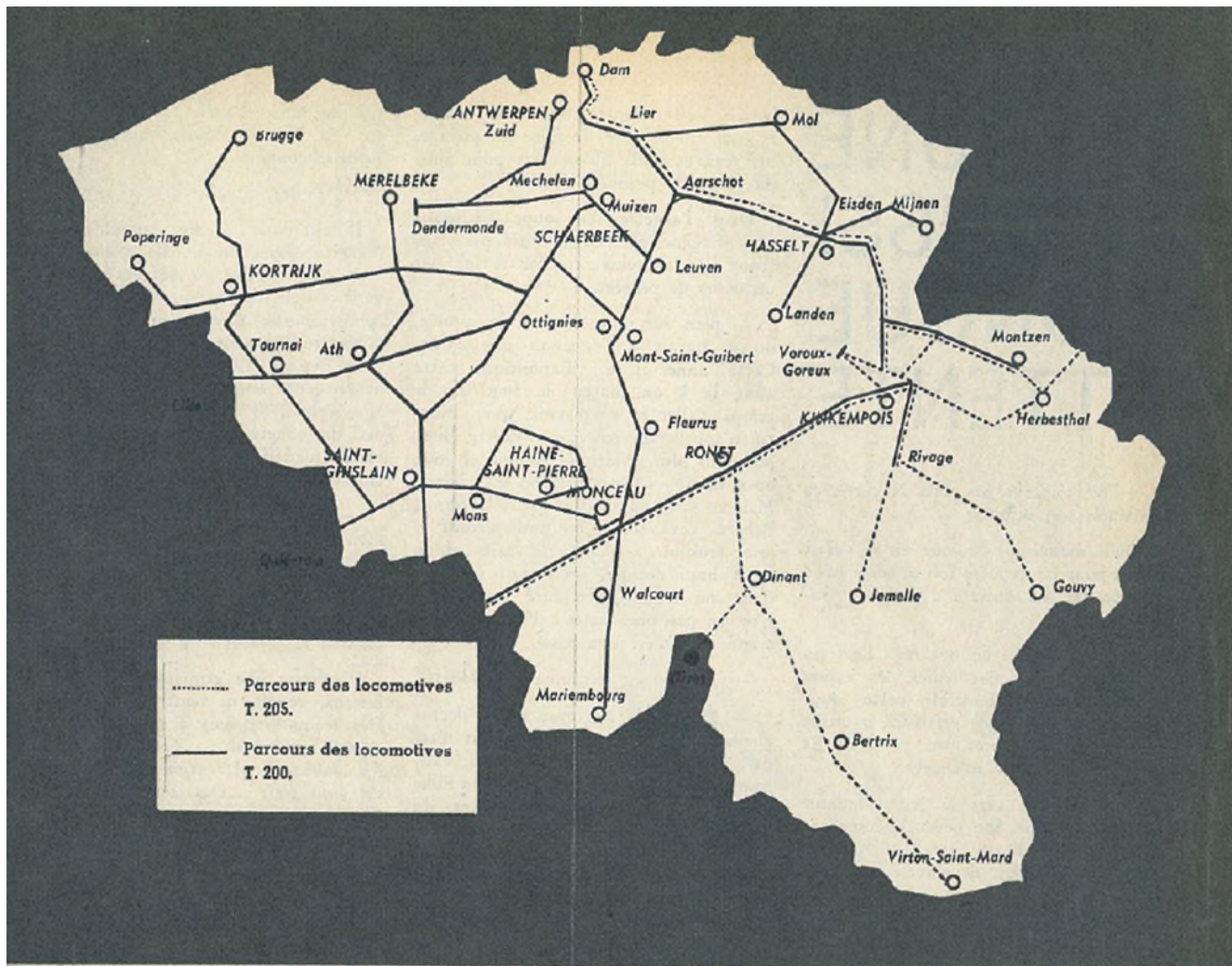
In een tweede fase worden er 135 diesellocomotieven met groot vermogen (types 200 en 205, de toekomstige reeksen 51 en 55) besteld en 254 locomotieven met middelgroot vermogen (types 210, 211, 212 en 213, respectievelijk de toekomstige reeksen 60/61, 64, 62 en 65), die allemaal tussen 1961 en 1966 in dienst worden gesteld.

De types 205

In de jaren 1960 gaat NMBS op zoek naar een krachtige locomotief die zowel zware goederentreinen als reizigerstreinen kan trekken op heuvelachtige lijnen. In 1961 beslist NMBS om 42 exemplaren van het type 205 te bestellen bij La Brugeoise & Nivelles. De eerste locomotief van dit type – de 205.001 – wordt door NMBS in dienst gesteld op 26/05/1961 en de laatste op 23/03/1962.

In 1963 en 1964 zullen twintig locomotieven uit deze reeks geleverd worden aan de Chemins de Fer Luxembourgeois (CFL), waar ze de reeks 1800 vormen.

Toewijzing

Kaart uit het tijdschrift Het Spoor van 1964 (Ref. K24582)

De types 205 zullen geleidelijk in dienst worden gesteld, zowel voor de reizigersdiensten als voor de goederendiensten. Ze worden aanvankelijk verdeeld over de stelplaatsen van Kinkempois (30), Ronet (8) en Montzen (4).

De locomotieven van de stelplaats van Kinkempois worden ingezet voor reizigerstreinen, waaronder de internationale reizigerstreinen naar Keulen, maar ook voor goederentreinen.

Transport van boomstammen naar de zagerij Pauls in Trois-Ponts (Ref. D0085)

De locomotieven van Ronet worden ingezet voor gemengde diensten, maar ook voor het trekken van internationale treinen naar Frankrijk, terwijl de locomotieven van Montzen alleen goederentreinen trekken. Later worden de reeksen 55 ook voor langere of kortere tijd ondergebracht in andere stelplaatsen: Gouvy, Jemelle, Latour¹ en zelfs Hasselt².

De locomotieven worden ook veelvuldig ingezet om grensoverschrijdende reizigerstreinen te trekken tussen Luik en Luxemburg. Op 01/06/1986 vervoeren de 5501, 5502 en 5503 goederen op de as Athus-Meuse.

Hun carrière aan de kop van reizigerstreinen op de lijnen 42 (Rivage - Gouvy - Luxemburgse grens) en 43 (Luik-Guillemins - Angleur - Rivage - Marloie) loopt in 2003 ten einde, wanneer deze lijnen geëlektrificeerd worden. Ze worden dan uitsluitend nog ingezet om goederentreinen te trekken.

Op 01/01/1971 worden alle locomotieven van het type 205 hernummerd naar 'reeks 55'.

Technische gegevens

Het betreft dus een dieselelektrische locomotief, van het type Co'Co. La Brugeoise et Nivelles bouwt de mechanische onderdelen, ACEC Charleroi de tractiemotoren en General Motors de dieselmotor. De locomotief is 19,550 meter lang, weegt 110 ton en heeft een vermogen van 1.360 KW. De maximumsnelheid bedraagt 120 km/u.

Locomotieven van het type 205 hebben twee draaistellen met drie drijfassen, waardoor ze meer grip hebben en dus zeer geschikt zijn voor heuvelachtige lijnen.

¹ 3 locomotieven worden op 01/06/1986 overgeheveld naar de werkplaats van Latour om er treindiensten te verzekeren op de lijn Athus-Meuse.

² Van 01/01/1991 tot eind 1991.

Oorspronkelijk beschikken ze slechts over twee lichten aan elk uiteinde. Met een filter kan gewisseld worden tussen rood en wit licht³. Later wordt onder de voorruit een 3e witte koplamp toegevoegd⁴. In de jaren 1960 worden er nog twee lichten bij geïnstalleerd zodat de locomotieven systematisch over twee witte en twee rode lichten beschikken.

Opeenvolgende aanpassingen

De locomotieven van reeks 55 ondergaan tal van transformaties doorheen de tijd!

In het begin van de jaren 1970, na een beslissing van de UIC (Union Internationale des Chemins de fer) om stoomverwarming af te schaffen op de internationale treinen, worden er plannen gemaakt om een generatorwagen met dieselmotor te installeren die een generator zou aandrijven om op die manier elektriciteit te produceren voor de verwarming. Maar deze oplossing werkt niet afdoende en in 1975 rust NMBS locomotief 5540 uit met een hoogspanningsgenerator⁵ die elektrische stroom levert voor de verwarming.

Om deze proeflocomotief te onderscheiden van de locomotieven type 55 met stoomverwarming, wordt tijdelijk een oranje band aangebracht over de volledige omtrek van de kast. Dezelfde procedure wordt vervolgens toegepast op 6 andere locomotieven van dezelfde reeks: eerst op de 5542 en, vanaf augustus 1979, ook op de 5523, 5510, 5515, 5529 en de 5505.

Op verschillende locomotieven van deze reeks wordt een specifieke uitrusting geïnstalleerd.

Naast de locomotieven die uitgerust worden met een hoogspanningsgenerator, worden vijf andere locomotieven (de 5507, 5517, 5523, 5526 en 5533, die bestemd zijn om te rijden op de IJzeren Rijn (grensoverschrijdende lijn met Duitsland en Nederland) aangepast en uitgerust met het Nederlandse treinbeïnvloedingssysteem ATB⁶ en het Duitse treinbeïnvloedingssysteem PZB⁷. Deze uitrusting zal begin 2008 gedemonteerd worden en ingebouwd worden in 5 locomotieven van reeks 77, die voortaan zullen instaan voor het verkeer op de IJzeren Rijn.

Vanaf de jaren 1990 wordt een nieuwe manier van nummeren ingevoerd. Locomotieven die geen verwarmingsinstallatie voor reizigerstreinen meer hebben, krijgen een punt (een zogenaamde 'bol') voor hun registratienummer om aan te geven dat ze niet (meer) uitgerust zijn met een stoomketel voor het verwarmen van de rijtuigen. (zie foto verder)

In 1996 worden bovendien 6 locomotieven (5501, 5506, 5509, 5511, 5512 en 5514) uitgerust met het treinbeïnvloedingssysteem TVM 430⁸ om op de hogesnelheidslijn tussen Brussel en de Franse grens te kunnen rijden en op die manier hogesnelheidstreinen op deze lijn te depanneren. Ze rijden steeds in meervoudige samenstelling en zijn te herkennen aan de rode band bovenaan de kast en het opschrift TVM.

³ Het is de bestuurder zelf die de filters moet plaatsen of verwijderen!

⁴ Op die manier zijn de locomotieven conform de reglementering die van kracht is in Nederland en Duitsland, waar ze ook werden ingezet.

⁵ 3.000 V, dezelfde spanning als de bovenleidingen in die tijd, op het geëlektrificeerde NMBS-net.

⁶ Automatische treinbeïnvloeding : spoorwegveiligheidssysteem gebruikt in Nederland.

⁷ Punktförmige Zugbeeinflussung: spoorwegveiligheidssysteem gebruikt in Duitsland.

⁸ Transmission Voie-Machine: Spoorwegveiligheidssysteem gebruikt op de hogesnelheidslijnen van het Franse netwerk.

Livrei

Diesel locomotief 205.007 (Ref. 6702)

Bij hun indienststelling in 1961-1962 waren de locomotieven donkergroen met een dunne gele band die samenkwam in een punt op de neus.

Diesel locomotief 5504 in zijn groene livrei (ref. 6699)

Op het moment van de hernummering in 1971 verliezen de locomotieven hun oorspronkelijke typerende gele band die uitloopt in een punt en wordt die vervangen door een brede band met daarboven het viercijferige registratienummer. Tussen 1970 en 1977 zal deze groene livrei '1970' het jasje zijn van de reeks 55.

In 1976 wordt bij de 5540 de dunne, gele lijn met oranje overschilderd en wordt hij uitgerust met een elektrische hoogspanningsgenerator. De oranje lijn zal later vervangen worden door een blauwe lijn.

Diesel locomotief 5540 met zijn blauwe lijn (Ref. 5125)

Diesel locomotief 5541 (Ref. 6698)

In 1977 krijgen de locomotieven de gele NMBS-livrei met een brede groene band, uitgezonderd de locomotieven met elektrische verwarming.

Bij de locomotieven uitgerust met elektrische verwarming wordt de oranje lijn overschilderd in het blauw.

Diesel locomotief 5515 (Ref. 539)

In 1981 krijgen deze echter een blauwe livrei om ze te onderscheiden van de andere krachtvoertuigen, die een gele livrei hebben. Ze worden de 'blauwe 55' genoemd.

Diesel locomotief 5526 (IJzeren Rijn) (Ref. 9417)

De zes met TVM uitgeruste locomotieven van de reeks 55 krijgen in eerste instantie een variant van de gele livrei met dunne groene lijn die rood overschilderd wordt.

In 2015 krijgen de locomotieven '55 TVM' ⁹ de 'New Look'-livery van NMBS: lichtgrijs met gele vlakken op de neus.

©Wikipedia

⁹ Het betreft de locomotieven 5501, 5506, 5509, 5511, 5512 en 5514. Ze zijn uitgerust met het treinbeïnvloedingssysteem TVM 430, zodat ze op lijn 1 kunnen rijden om hogesnelheidstreinen te trekken in geval van panne.

Einde traject

De locomotieven van de reeks 55 werden op 01/02/2009 uit de reguliere dienst gehaald, maar een aantal daarvan worden nog steeds voor tal van diensten ingezet.

Van de 42 locomotieven zijn er nog maar 5 in dienst. Op 01/01/2022 besloot NMBS om 4 locomotieven uitgerust met het TVM430-systeem te verhuren aan Infrabel, dat ze op zijn beurt onderverhuurt aan TUC-RAIL voor gebruik op de hogesnelheidslijnen en om hogesnelheidstreinen te depanneren.

De 5501, 5506, 5509 en 5511, in juni 2023 gevolgd door de 5514, worden daar sindsdien ingezet voor diensten waar hun kracht volop tot haar recht komt: ze slepen werktreinen en worden ingezet voor het zwaar vervoer van dwarsliggers en ballast. Ze vertrekken daarbij telkens vanuit de 'werkbasis' van TUC-RAIL in Schaarbeek.

3 anderen zijn bewaard : de 5528, 5538 en 5512.

De 5528 wordt bewaard door de vereniging PFT-TSP. In 2020 werd zij terug in haar oorspronkelijke groene livrei van 1960 gezet. De locomotief is momenteel niet meer in werkende staat.

De 5538 is momenteel ter beschikking gesteld van de vereniging CFV3V. Deze locomotief heeft een woe-
lig parcours afgelegd. Ze zou samen met haar collega's, de 5508, 5517 en 5537, verkocht worden aan de CFCO (Chemin de Fer Congo-Océan) en was al overschilderd in hun blauwe-grijze livrei. De 4 locomotieven stonden netjes klaar voor vertrek in het depot van Kinkempois. Maar de verkoop ging uiteindelijk niet door en de 5538 werd overgekocht door een particulier die haar inzette op de toeristische lijn van de CFV3V (Chemin de Fer à Vapeur des 3 Vallées).

En dan is er nog de 5512!

De 5512 van Train World Heritage

De 5512 wordt sinds 2022 bewaard door Train World Heritage. De locomotief werd een tiental jaar geleden overspoten in de TVM-versie van de 'New Look'-livi.

Catherine Walravens
Maart 2025

Beknopte bibliografie

- Artikels:** De groene livrei "1970". Derde hoofdstuk : reeks 55, *Op de baan*, 30-06-2002, p.10-17, K35516
- DELIE M. De reeks 55 verdwijnt uit regelmatige dienst, *Spoorweg Journaal*, nr 168, 03/04-2009, p.12-29, K307685
- FAES, D. De locomotieven reeks 55 op de ijzeren Rijn, *Spoorweg Journaal*, nr 123, 09/10-2001, p.8-12, K703427
- HANSSENS M. De reeks 55 met elektrische verwarming, *Spoorweg Journaal*, nr 100, 05-06-1997, p.42-49, K18138
- SOLTYS C. De historie van een nieuwe livrei 5508 van TUC Rail, *Spoorweg Journaal*, nr 243, 01-10-2021, p.28-35, K712492
- VANDEN EYNDE A. De diesel-elektrische locomotieven type 200 en 205. *Spoor (Het) - Maandblad van de sociale werken van de NMBS*, 01-09-1964, p. 6-9, K24581
- Boeken:** NICOLAS, T. SNCB Type 205 - *Reeks/Série 55*. Transnico International Editions. Nicolas Collection. 2013, 208 p., B700194.
- DELIE M., MOULIN J-P., VAN USSEL M. *Diesel locomotieven - Locomotives diesel. Reeksen - Séries 55, 60, 61*. Märklin België - Märklin Belgique, 2001, 130 p., A566031
- Internet :** [https://www.wikiwand.com/fr/S%C3%A9rie_55_\(SNCB\)#Gen%C3%A8se_et_construction](https://www.wikiwand.com/fr/S%C3%A9rie_55_(SNCB)#Gen%C3%A8se_et_construction)
- [https://ferrovia.be/Trains Materiel Traction Diesel SNCB-NMBS HLD 55 CFL 1800.php](https://ferrovia.be/Trains_Materiel_Traction_Diesel_SNCB-NMBS_HLD_55_CFL_1800.php)

Voor een grondigere zoekopdracht kunt u onze database raadplegen met de volgende sleutelwoorden:

Bibliotheekcatalogus: diesellocomotief reeks 55 (type 205)

Museumcollectie: diesellocomotief reeks 55 (type 205)